

Migratie. Eenheid van werkenden en armen nodig in strijd voor ander systeem

Dit jaar kwamen naar schatting al meer dan 1.500 vluchtelingen om het leven op de Middellandse Zee bij pogingen om de oversteek naar Europa te maken. De Italiaanse regering met rechts populisten weigerde schepen met vluchtelingen de toegang tot Italiaanse havens. Andere landen protesteerden, maar deden nadien hetzelfde. Overal in Europa instrumentaliseert populistisch rechts het migratiethema. Ze speelt de bal daarbij door naar links: 'Links heeft geen antwoorden, maar is deel van het probleem'. Is dat wel zo? Een linkse socialistische politiek vertrekt van de sleutelrol die de arbeidersbeweging kan en moet spelen in het stoppen van dit cynisch en mensonterend spel op de kap van niet alleen de vluchtelingen, maar ook van de lokale bevolking. Dossier door Geert Cool uit maandblad 'De Linkse Socialist'

Situatie is rampzalig

Nooit eerder waren er zoveel mensen op de vlucht. In 2017 was dat opgelopen tot 68,5 miljoen, er kwamen 16,2 miljoen nieuwe vluchtelingen bij. Om de twee seconden moest iemand vluchten. Bijna 1% van de wereldbevolking is vluchteling. Ongeveer twee derden van alle vluchtelingen komen uit vijf landen: Syrië, Afghanistan, Zuid-Soedan, Myanmar en Somalië. Dat Europa op dit ogenblik 'alle ellende van de wereld' opvangt, klopt niet. Twee op de drie blijft in eigen land, 85% wordt opgevangen in eigen land of in de onmiddellijke buurlanden. De landen die de meeste vluchtelingen opvangen zijn Turkije, Pakistan, Oeganda, Libanon en Iran. De 6 rijkste landen ter wereld (VS, China, Japan, Duitsland, het VK en Frankrijk) vangen samen 9% op. Daarnaast stellen we vast dat het rechtse beleid tegen vluchtelingen, onder meer door Trump en Europese would-be Trumps zoals Salvini (Italië) of Francken bij ons, het wereldwijde aantal vluchtelingen

niet doet afnemen.

Het antwoord van de rechterzijde op het vluchtelingenprobleem is om de grenzen te sluiten. Daarbij wordt steeds meer beroep gedaan op dubieuze poortwachters, onder meer om fort Europa te bewaken: het instabiele regime van dictator Erdogan in Turkije, mensenhandelaars en krijgsheren in Libië, zelfs Soedanese officials van een regime dat niet aarzelt om te martelen worden ingezet. Het resultaat is een daling van het aantal vluchtelingen dat in Europa geraakt: het aantal eerste asielaanvragen halveerde in 2017 tot ongeveer 650.000. Maar tegelijk biedt het Erdogan en co een handig chantagemiddel om de Europese leiders onder druk te zetten, zonder ook maar iets te veranderen aan de redenen waarom mensen vluchten. De instabiliteit van de dubieuze grenswachters, denk aan Turkije dat 3,5 miljoen vluchtelingen opvangt, kan bovendien tot grootschalige crisissen in de toekomst leiden.

Wat veroorzaakt vluchtelingencrisis?

Een probleem dat niet bij de oorzaak ervan aangepakt wordt, blijft etteren. Dat geldt ook voor de vluchtelingencrisis. Een blik op de landen van waar mensen vluchten, maakt veel duidelijk: oorlog, vervolging en ellende in het algemeen zijn de voornaamste redenen waarom mensen alles achterlaten.

De oorlogen in Afghanistan, Irak, Syrië, ... hebben slechts chaos gebracht. Ze waren het gevolg van een combinatie van factoren, maar de historische opdeling van die regio's door het Westerse imperialisme en de strategische en economische belangen ervan, waren nooit veraf. De massale investeringen in defensie – vorig jaar alleen werd wereldwijd 1739 miljard dollar aan militaire uitgaven besteed! – gaan niet gepaard met investeringen in heropbouw van landen waar oorlog werd gevoerd. In sociale woestijnen moet geen weelde verwacht worden. Het gebrek aan heropbouw en toekomstperspectieven voor bredere lagen van de bevolking creëert wanhoop. In dergelijke omstandigheden kunnen wanhopige ideeën en groepen een impact verwerven. Dat is hoe Al Qaeda en nadien ook Islamitische Staat konden ontwikkelen. Anders gezegd: er is wel geld, heel veel zelfs, om alles plat te gooien, maar niet om de bevolking een degelijk leven te bieden. Wat zou het meest veiligheid opleveren: 1739 miljard dollar aan militaire of aan sociale investeringen?

Het is niet de arbeidersbeweging of de linkerkant, noch ter plekke, noch in het Westen, die verantwoordelijk is voor dit oorlogsbeleid. Integendeel: toen in 2003 massaal geprotesteerd werd tegen de oorlog in Irak waarschuwden wij reeds voor regionale instabiliteit en een forse toename van het aantal vluchtelingen. Het anti-oorlogsprotest van 2003 werd de grootste internationale protestdag uit de geschiedenis. Een aanzienlijk aandeel van de bevolking wilde niet van die oorlog weten. Vijftien jaar later stellen we vast dat we gelijk hadden.

Ook tegen andere oorzaken die tot vluchten aanzetten, zoals de koloniale plunderpolitiek of de klimaatverandering, hebben wij ons steeds verzet. "Congo is van ons," – zoals we onlangs hoorden van extreem rechtse jongeren op het muziekfestival Pukkel-pop – is een slogan van extreemrechts om de koloniale politiek van het establishment te eren, niet van de arbeidersbeweging of de linkerkant. Het is deel van het kapitalistisch systeem in haar zoektocht naar steeds meer winsten voor een kleine minderheid ten koste van meer ongelijkheid en alle bijhorende sociale problemen. De gevestigde politici treden hierbij slechts op als marionetten van de echte machthebbers: de 1% rijksten. Rechtse populistten stellen zich voor als 'anti-establishment', maar komen met meer van hetzelfde beleid: op een nog brutelere wijze wordt de verantwoordelijkheid voor wat fout loopt niet bij de 1% rijksten gelegd, maar bij die 1% van de wereldbevolking die moet vluchten en bij uitbreiding bij de 99% die veroordeeld wordt tot een 'race to the bottom' inzake levensvoorwaarden.

Omwille van economische belangen kijken gevestigde politici de andere kant uit bij vervolging en discriminatie, zoals tegen de Rohingya in Birma/Myanmar. Uit angst dat protest tegen de genocide van moslims door de boeddhistische extremisten, met steun van regeringsleider Aung San Suu Kyi, zou leiden tot een grotere Chinese invloed in het grondstoffenrijke land, wordt gezwegen. Ook over de oorlogsmisdaden in Jemen zwijgen ze om de Saoe-

dische bondgenoot niet voor de borst te stoten.

De gevestigde politici verdedigen een systeem dat onvermijdelijk tot vluchtelingencrisissen leidt. Wie medeleven heeft met de slachtoffers, of protesteert tegen deze gang van zaken, wordt met de vinger gewezen als verantwoordelijk voor de problemen.

Hoe kan populistisch rechts van migratie gebruik maken?

Het jarenlange besparingsbeleid heeft geleid tot enorme sociale tekorten en een grote ongelijkheid, niet alleen in de armste landen, ook hier. Wonen is zowat onbetaalbaar geworden, openbare diensten werden afgebouwd en voor alles moeten we in de wachtrij staan: voor een plaats in de kinderopvang, in een school naar eigen keuze, voor een onbetaalbaar plaatsje in de ouderenzorg, voor een sociale woning. In die context is het logisch dat de komst van vluchtelingen wantrouwen en vrees opwekt, dat de sociale tekorten nog zullen toenemen. De langdurige afwezigheid van een sterke consequente linkerkant die opkomt voor collectieve antwoorden op maatschappelijke problemen, versterkt dit wantrouwen. Wie daar onder invloed van staat, gewoon afschrijven als hopeloze racist helpt ons geen stap vooruit in de opbouw van een krachtsverhouding tegen het beleid dat leidt tot tekorten en ellende.

We moeten geduldig uitleggen wie verantwoordelijk is voor de sociale tekorten: de bankiers en speculanten die in de financiële crisis moesten gered worden en de rekening doorschoven naar de gemeenschap. Of nog de aandeelhouders van de grote bedrijven die jaar na jaar nieuwe belastingcadeaus krijgen. Om dat te betalen, voeren de gevestigde politici een hard besparingsbeleid. Al jaren wordt niet of amper in sociale huisvesting geïnvesteerd. Dat komt niet door de vluchtelingen maar door het besparingsbeleid. Hetzelfde geldt voor onderwijs, zorg, openbaar vervoer, ... Met de kost voor vluchtelingen valt het trouwens mee, volgens het IMF bedraagt die slechts 0,09% van het BBP van ons land. Van de totale kinderbijslag komt 0,1% terecht bij vluchtelingen. Maar wie zelf in armoede leeft en in een situatie van tekorten in concurrentie gesteld wordt met vluchtelingen, heeft weinig boodschap aan die statistieken zeker omdat de gevestigde politici om hun eigen rol te verdoezelen de vluchtelingen en migranten als zondebok misbruiken.

Populistisch en extreemrechts speelt daar gretig op in. Ze stellen sociale spanningen voor als het resultaat van cultuur of religie, alsof die zelf niet bepaald worden door de maatschappelijke context waar ze uitdrukkingen van zijn! Bovendien worden de bestaande tekorten als een gegeven gezien, waarbij de enige vraag is welke laag van werkenden en armen ervoor moet opdraaien. De Wever vatte dit eerder dit jaar samen toen hij schreef dat links moet kiezen tussen "open grenzen of de welvaartstaat." Maar het zijn hijzelf en de regeringen die zowel de sociale zekerheid ontmantelen als de vluchtelingen ontmenselijken. Ingaan tegen de ongelijkheid en het systeem dat aan de basis ervan ligt, staat niet op de agenda van de gevestigde partijen of populistisch rechts. Het is overigens die door het kapitalisme gecreëerde ongelijkheid die ervoor zorgt dat open grenzen tot politieke instabiliteit en chaos leiden.

Heeft links geen antwoord?

Bij gebrek aan een offensieve campagne van de arbeidersbeweging voor meer openbare diensten, sociale huisvesting en betere jobs, blijft solidariteit met vluchtelingen vandaag vaak steken bij een algemene oproep om hen te verwelkomen. ‘Refugees welcome’ is de slogan die daarbij vaak terugkeert. Extreemrechts en de gevestigde politici vergroten dit uit en stellen het voor alsof wie solidair is, of zelfs wie enig medeleven toont, zoveel mogelijk vluchtelingen naar hier wil halen. De discussie wordt weggeleid zowel van de redenen voor het asociaal beleid hier als van de oorzaken waarom mensen vluchten. Zo zetten ze de waarheid op zijn kop: niet het kapitalisme en haar politieke knechten, maar integendeel wie begrip en sympathie opbrengt, wordt zo verantwoordelijk gesteld voor de vluchtelingencrisis en de sociale tekorten.

LSP staat voor solidariteit en dus voor het verwelkomen en opvangen van slachtoffers van het asociaal beleid. We verwerpen de repressieve politiek van opsluiten van kinderen, doodschieten van vluchtelingen en andere vormen van ontmenselijking. Dat koppelen we aan een actieve strijd tegen het asociaal beleid zelf, het systeem van oorlog, neokoloniale plundering, klimaatverandering, ... Enkel door het kapitalisme te stoppen, kan er een fundamenteel antwoord op de vluchtelingencrisis geboden worden. Ontmenselijking zit in de logica van dit systeem, iedere poging tot een menselijke benadering botst met het kapitalisme.

Wereldwijd is de arbeidersbeweging nooit sterker geweest, zo ook haar potentieel tot verzet tegen uitbuiting en kapitalisme. Dat vereist een zo groot mogelijke eenheid van alle werkenden en hun gezinnen. Het is in het belang van de volledige arbeidersklasse dat we de neerwaartse spiraal van lonen en arbeidsvoorwaarden stoppen door er samen tegen in te gaan. De ketting van de arbeidersbeweging is maar zo sterk als de zwakste schakels ervan. Vluchtelingen worden misbruikt voor zwartwerk en sociale dumping, zelfs bij publieke bouwprojecten zoals de renovatie van de metrostations in Brussel. Vandaar overigens dat sommige delen van het establishment pleiten voor een soepeler vluchtelingenbeleid. LSP heeft begrip voor de slogan ‘open grenzen,’ maar dat wordt door een overgrote meerderheid van de werkenden, inclusief migranten die hier al langer zijn, gezien als een bedreiging voor hun jobs, lonen en arbeidsvoorwaarden. Het biedt ook geen antwoord op de tekorten in de samenleving. De vakbonden hebben de organisatiekracht om de eenheid van alle werkenden en onderdrukten te organiseren, die broodnodig is in de strijd tegen de tekorten en voor een herverdeling van de bestaande middelen.

Het antwoord op de vluchtelingencrisis en alle vrees die ermee gepaard gaat, ligt in een offensief actieprogramma, waarbij we samen strijden voor een massaal plan van publieke investeringen in meer sociale huisvesting, onderwijs, zorg en degelijke jobs voor iedereen, los van afkomst, geboorteplaats of religie. Zo stelt Gauches Communes in haar verkiezingscampagne dat bijkomende sociale woningen en scholen de enige manier zijn om van Sint-Gillis een echte ‘gastvrije gemeente’ te maken. Vluchtelingen toevoegen aan de wachtlijsten voor sociale huisvesting zonder het aanbod ervan op te trekken, vergroot slechts de concurrentie tussen wie al lang aan het wachten is op betaalbaar wonen.

Nieuw is die concurrentie niet en de gevolgen ervan zijn even-

min fundamenteel anders dan in het verleden. In 1870 omschreef Marx hoe Ierse werkenden door het Britse kapitalisme werden gebruikt: “De Engelse burgerij heeft de Ierse ellende niet alleen gebruikt om de arbeidersklasse in Engeland neer te drukken door de gedwongen immigratie van arme Ieren, maar ook door de arbeidersklasse in twee vijandige kampen te verdelen. De gewone Engelse arbeider haat de Ierse arbeider als concurrent die de lonen en levensstandaard naar beneden trekt.” Verdeeldheid en haat zijn ook vandaag zaken waar de op winst beluste commerciële massamedia van smult.

De strijd voor sociale verandering in eigen land moet uiteraard samengaan met een internationalistische opstelling: verzet tegen imperialistische oorlogen, actieve solidariteit met de arbeidersbeweging doorheen de wereld en met initiatieven die de werkenden en armen politiek organiseren voor een socialistisch alternatief. Dat doen we als Belgische afdeling van het Committee for a Workers’ International elke dag: we voeren een gezamenlijke strijd met socialisten in meer dan 40 landen. Een succesvolle omverwerping van het kapitalisme in één land zou niet de mogelijkheid aan dat land bieden om alle armen van de hele wereld op te vangen, maar zou wel een inspiratie en voorbeeld zijn voor werkenden en armen elders om dezelfde weg op te gaan.

Een socialistische wereld zou geen paspoorten of grenzen kennen, laat staan gesloten centra en deportaties. Het zou een wereld zijn waarin mensen niet gedwongen worden om te vluchten. Een democratische socialistische wereldplanning zou de enorme mogelijkheden op vlak van productie, wetenschap en techniek richten op de noden van de volledige bevolking. Wie dan nog naar een ander deel van de wereld trekt, zou dit uit vrijwillige keuze doen.